

Mart Smeets

Het spel

roman

1. Een koude dag in Helsinki

‘Get your fucking asses in second gear!’ galmde door het grote, lege stadion. Frank Jager, van beroep basketballer, liep in derde positie van een groep van dertien professionals traag wat rondjes en keek naar de hoek van het veld waar het geschreeuw vandaan kwam. Het kwam uit de mond van assistent-coach Ralph McMahon.

Uit de groep van sjokkende basketballers klonk gebrom. Achter zich hoorde Jager iemand goed verstaanbaar zeggen: ‘Get screwed, you punk.’ Er werd gegrinnikt. Niemand versnelde, het tempo bleef laag. McMahon, die de verwensing gehoord had, hield zich verder gedeisd tijdens de training, de ‘shoot-around’, die ervoor moest zorgen dat de reisvermoeienissen uit de spieren van de spelers zouden verdwijnen. Trainingen als deze stelden niets voor, maar waren enorm belangrijk. Een ‘wake-up call for the body’, noemde een vroegere coach van Jager in Amerika dat altijd.

Het team van de Amsterdam Orange liep hier op deze vrijdagmiddag zijn rondjes door een steenkoude sporthal in Helsinki. De spelers zouden een uurtje rekken en strekken, een kort partijtje spelen en veel vrije worpen nemen. ‘Wedstrijden win je vooral door je vrije worpen raak te schieten,’ was het stokpaardje van de technische staf.

De sporthal was de thuishaven van de Helsinki Honka’s, een van de vierentwintig ploegen die samen de European Pro Basketball League vormden. De EPBL, een bedenkfel van drie steenrijke zakenlieden, was geïnspireerd op de Amerikaanse NBA.

Die ochtend was het Amsterdamse gezelschap hierheen gevlogen vanuit Stockholm, waar ze de avond tevoren de wedstrijd tegen de Stockholm Vikings na twee verlengingen gewonnen hadden met 123-125. Jager had voor de laatste score getekend met een goede, uitgebalanceerde driepunter vanuit de linkerhoek, twee seconden voor het einde van de wedstrijd. Zijn ploeggenoten waren hem om de hals gesprongen en hadden hun Gatorade-sportdrankjes als champagne over hem heen gespoten: kinderachtig en plakkerig, maar traditie bij dit soort miraculeuze scores.

Met een aantal ploeggenoten was hij daarna de stad in gegaan. Hij had goed gegeten, nog een paar biertjes gedronken en toen een taxi naar het spelershotel genomen. De anderen hadden behoorlijk doorgehaald en waren ergens in een bomvolle danstent geëindigd. Zij moesten het tekort aan slaap en levenssappen tijdens deze middagtraining met slap spel bekopen; hun schoten vielen nog weleens mis, passes gingen fout en er werd veel gevloekt.

Op enig moment zette coach Jim Petersen de training stop en vroeg of diegenen die zich aangesproken voelden op z'n minst een professionelere houding wilden aannemen, zo midden in het seizoen. Zij waren hier niet om te feesten, maar om te winnen. Omdat het geen kinderspel was, moest de hele ploeg vijf volledige suïcidesprints trekken, verplicht binnen de 28 seconden per keer. Niemand zei iets. In groepen van zes en zeven spelers gingen ze opgelijnd staan voor deze dwaze strafexpeditie, die ouder was dan de weg naar Rome.

Zwijgend, grommend of vloekend werd de zware oefening uitgevoerd. Iedereen had de pest in: de mannen die niet gestapt hadden namen het de stappers kwalijk, en de stappers tuchtigden hun vermoeide lijven en voelden zich een heel klein beetje schuldig.

De middagtraining eindigde met het nemen van zestig vrije worpen per persoon. Elke speler moest zijn aantal gelukte schoten na afloop doorgeven aan de materiaalman, die daarvoor speciale lijstjes had laten maken. Jager noemde met zachte stem zijn score: tweeënvijftig stuks. Hij kreeg een 'well done' terug. Dat betwijfelde hij.

Jager wist dat assistent-coach McMahon er elke training één speler uitpikte van wie hij de schoten telde; hij controleerde zijn telling met de opgegeven aantallen op de lijst van de materiaalman. Het feit dat hij dat deed, óf uit eigener beweging óf in opdracht van de gehele leiding, maakte dat helemaal niemand van de ploeg hem mocht.

Jager had in een vliegtuig eens naast hem gezeten, en hij had hem gevraagd naar zijn verleden. McMahon had verteld over zijn strenge jeugd, die totaal verpest was door de vechtscheiding van zijn ouders. Hij was in de jeugdcriminaliteit beland. Met moeite was hij afgestudeerd aan de Universiteit van Michigan, niet goed genoeg om profbasketballer te worden, maar al vroeg geïnteresseerd in coaching. Via diverse assistentplaatsen bij colleges en bij NBA-teams was hij in Amsterdam uitgekomen. Hij zou discipline in een ploeg kunnen brengen, luidde de aanbeveling uit Amerika.

Wat een misverstand, had Jager gedacht toen hij dat hoorde. Wat een triest misverstand. Schreeuwen, vloeken, klikken en stiekem controleren brengen geen discipline, dat brengt angst. Hij had in zijn loopbaan al te veel van dit soort enge clowns meegemaakt.

Op weg naar de klaarstaande bus die de spelers naar hun hotel zou rijden, liep Jager naast Joe Berry DeWitt, de veteraan én wijze man van de ploeg. DeWitt was met zijn 2.10 meter net iets groter dan Jager. De geroutineerde speler uit South

Carolina was sociaal zonder op de voorgrond te treden, aardig zonder mensen te vleien, geestig zonder zelf veel te lachen en gewiekst zonder het te weten. Hij droeg het liefst wollen mutsjes, westernlaarzen en grote spijkerbroeken. Onder die uiterlijkheden zat een denker, een sympathieke kerel met wie Jager het goed kon vinden, hoewel de Amerikaan weinig spraakzaam was. ‘Ik kan in alle talen zwijgen,’ had hij zelf eens gezegd.

‘Life sucks,’ mompelde DeWitt met zijn opvallende basstem.

Jager vulde aan: ‘Life *sometimes* sucks.’

DeWitt knikte. ‘Waarschijnlijk heb je gelijk... waarschijnlijk.’

Jager wist zeker dat deze simpele uitwisseling van woorden nog een vervolg zou krijgen. Daar kende hij zijn medespeler-sinds-drie maanden al goed genoeg voor.

Ze schoven hun sporttas in het bagageruim en klommen in de bus. Zoals bij iedere echte ploeg bestond hier ook een nooit uitgesproken, maar door iedereen geaccepteerde zitplaatsverdeling. De eerste vijf tot zeven rijen waren voor de staf, met coach Petersen en de teamarts vooraan. Daarachter zaten de spelers, eerst de veteranen, langzaam aflopend tot de jonkies en de kaartspelers.

De eerste maand van de competitie was de achterste rij bestemd geweest voor de ‘lul van de dag’, meestal iemand die te nadrukkelijk, te hard en te veel winden liet in de buurt van anderen. De Amerikanen hadden dit systeem bedacht, maar na een week of vier was de lol er al vanaf. De infantiele conversaties over dit onderwerp waren snel gaan vervelen.

‘Sir?’ vroeg de ober aan Jager, die in de vrijwel uitgestorven koffiebar van hotel Kämp was gaan zitten. Hij bestelde een dubbele espresso. Na een knikje met zijn hoofd liep de oudere man statig en geruisloos weg.

Jager keek om zich heen: dit hotel had een uitstraling die je niet bij heel veel spelershotels in deze league tegenkwam. Doorgaans zat de ploeg in een vier- of vijfsterrenhotel, met voor iedere speler een aparte kamer. De coach kreeg een suite, als die er was. Van Madrid tot Londen en van Milaan tot Malaga was er niets te klagen over de huisvesting, maar hier in Helsinki hadden zelfs de spelers vreemd opgekeken van alle victoriaanse pracht.

Toen de ober zijn koffie bracht, vroeg Jager hem naar de historie van dit klassieke hotel.

‘Dit gebouw werd in 1887 opgeleverd en is sindsdien de trots van alle hotels in Finland, sir,’ zei de man.

‘Hoelang werkt u hier al?’ vroeg Jager.

De ober antwoordde: ‘Sinds 2006, sir, bijna een eeuwigheid, maar ik zou niets anders willen.’

Twee minuten later kwam hij een dun boekje brengen. Jager bladerde en las. Over die keer dat Whitney Houston hier met haar hele familie gelogeed had: dertig kamers, voor vier dagen geboekt, en zeven dagen gebleven. Sommige personeelsleden vertelden er met trots over. Of over Sting, die hier eens drie suites naast elkaar geboekt had. Met zijn vrouw verbleef hij in de middelste; de twee aangrenzende suites bleven leeg. Zo had Sting het graag; geen luistervinken in aangrenzende kamers, noch herrie bij de burens.

Jager bestelde nog een doppio, vroeg er een stuk appelgebak bij en las verder. Over de eerste eigenaar, Mister Carl W. Kämp, die twee jaar na de opening plotseling stierf. Over een Arabische sjeik die ooit een hele etage afhuurde en op een avond een vloot van tweeënveertig limousines had besteld, één voor elke gast.

Wat een oase van rust was dit hotel, met zijn zware, architectonische pracht, afgewisseld met ultramoderne gadgets.

En tussen de internationale upper class verbleven hier dus ook dertien profbasketballers en hun zeven begeleiders. Jager was ervan overtuigd dat geen enkele ploeggenoot hier zou gaan eten. Ontbijten wel, omdat op wedstrijddagen in een aparte ruimte het dagschema werd besproken en een video van de aanstaande tegenstander werd getoond, maar lunchen en dineren dus niet. Voor het middag- en avondeten waren de spelers vrij om te kiezen. Sommigen bestelden roomservice, anderen trokken het centrum in. Iedere speler kreeg daarvoor honderd dollar zakgeld per dag.

Natuurlijk was het eten hier onbetamelijk lekker, goed en duur, maar hoe 'liberaal' men hier ook met de clientèle omging, hij verwachtte niet dat de spelers in hun joggingbroeken en op hun Nikes of teenslippers in de drie restaurants van dit hotel erg op prijs gesteld zouden worden.

Hij leunde achterover in zijn diepe stoel en dacht na: in z'n eentje eten? Roomservice? Of moest hij John Boonstra, zijn landgenoot en de enige andere Nederlander in de Amsterdamse ploeg, vragen om samen naar een pizzeria te gaan?

Hij hield zijn telefoon in zijn zak. Boonstra was een fervent pizza-eter. Die voorkeur dateerde uit zijn collegetijd, toen hij in een appartementencomplex pal naast een pizzeria had gewoond. De afstand tussen de pizzaoven en zijn kamer was 45 meter, maar hij vond het lollig om zijn pizza's altijd te laten bezorgen.

Jager had geen zin in pizza vanavond. En eigenlijk ook niet in Boonstra. Ze kletsten weleens, maar waren geen dikke vrienden. Dit was Boonstra's tweede jaar bij de Orange, terwijl Jager nieuw was en direct tot topspeler was gebombardeerd.

Roomservice dan maar, besliste hij, dan hoefde hij zich ook niet meer te verkleeden. Hij wenkte de ober, die zich wederom met een uitgestreken 'sir' kwam melden. Jager vroeg de kaart

met roomservicegerechten en bestelde meteen ook een biertje. Hij zou in het hotel blijven en vroeg gaan slapen, dus dat kon geen kwaad. ‘Doe maar een donker biertje graag.’

Even later zette de ober een Sinebrychoff Koff Porter voor hem neer. ‘Het vlaggenschip van de Finse bieren, sir.’

‘Zijn er ook Engelstalige kranten?’ vroeg hij de ober.

De Fin wees naar een brede leestafel verderop waar, geheel in stijl, een aantal kranten in leggers lag. ‘De dame in het groen zit juist *The New York Times* te lezen, sir.’

Jager zag een klassiek geklede vrouw. Hij schatte haar midden dertig, minstens, en rijk. Ze legde net haar krant neer.

Hij stond op en liep naar de leestafel. De vrouw maakte aanstalten om op te staan en zocht iets in haar handtas. Hij vroeg of ze er bezwaar tegen had dat hij de *Times* meenam naar zijn tafeltje.

De vrouw keek op, monsterde hem in een split second en zei: ‘In het geheel niet.’

De klank van haar woorden trof hem. Wat zou haar moedertaal zijn, en waarom klonk haar ‘In het geheel niet’ zo grappig en uitdagend tegelijk?

Hij pakte de krant en zei: ‘Ik wil niet onbeleefd zijn, maar uw accent intrigeert me. Als ik zo vrij mag zijn... waar komt u vandaan?’

Het was niet de meest originele opening voor een snelle conversatie, maar de vrouw nam Jager nu van top tot teen op, lachte vriendelijk en zei: ‘Raad maar.’

Jager voelde een merkwaardige trilling door zijn borstbeen trekken. Hij probeerde: ‘Ergens uit Scandinavië, of misschien Midden-Europa.’

De vrouw tilde haar tas op en zei: ‘Bijna goed. Zweeds-Fins en Baltisch-Duits-Amerikaans door elkaar. En u?’

‘Heel simpel,’ antwoordde Jager, ‘Nederlander van geboor-

te, opgegroeid in de Amerikaanse sportwereld. Profbasketballer en wereldburger.'

Heel even viel het gesprek dood. Jager zocht naar een goede vraag en de vrouw waarschijnlijk ook.

Zij was sneller: 'Wat brengt u hier?'

'Ik moet hier twee wedstrijden spelen, morgen en overmorgen. Het leven van een profbasketballer.'

De vrouw streek haar groene blazer recht, monsterde hem nogmaals van top tot teen en zei: 'U heeft een imponerende lengte. Dat hoort wel bij basketballers, nietwaar?'

Jager beaamde: 'Size matters.'

De vrouw knikte hem vriendelijk-beleefd gedag en liep met een soepele, zelfverzekerde tred de bar uit. Jager zag dat ze voelde dat hij haar hele loopje naar de openstaande deuren met zijn ogen volgde. Er tintelde bij hem een speels gevoel vanbinnen. Kennelijk hield ze van spelletjes.

Ze was behoorlijk wat ouder dan hij, maar juist haar voorname uiterlijk en haar elegante bewegingen raakten hem. Misschien was ze wel begin veertig, en daar stond hij dan, als 27-jarige in zijn blauwe trainingspak, met *The New York Times* in de hand en een plotse opwinding in het lijf.

Wie was deze vrouw? Wat deed ze hier? En waarom kreeg een stoere, gezonde, iets te goed uitzienende profsporter zoals hij zo'n vreemd gevoel in zijn middenrif wanneer hij een minuutje praatte met de vrouw die hij nu, verderop in de lobby, in de lift zag stappen?

Vrouwen... opletten geblazen, zei hij tegen zichzelf. Ja, hij kende zijn zwakke punt: opvallende, licht excentrieke vrouwen. Hij had ze over de hele wereld in bed gehad, of met ze gegeten of gedanst, of verliefd met ze langs havens gelopen. Meestal hadden de verhoudingen niet langer dan uren of

hooguit weken geduurd. In Australië, waar hij een half jaar met veel plezier gespeeld had, had hij even samengewoond met een Zweedse studente, maar ineens had ze haar koffers gepakt en was verdwenen. Later had hij gehoord dat ze van zijn appartement in Adelaide linea recta naar een kast van een huis van een Australische toptennisser was gereisd. ‘Een kwestie van op tijd overstappen,’ noemde ze het in een sms die ze hem dat jaar met Kerst had gestuurd. Ze miste hem, dat wel. Jager had gereageerd: ‘New balls please.’ En meteen erachteraan: ‘Sorry voor de ordinaire woordspeling, dat was niet zo bedoeld. Ik hoop dat het je goed gaat.’ Ze had geantwoord dat ze tegenwoordig met een Schotse cellist in San Diego woonde.

Vaak had hij karaktervolle meiden gehad. Vrijgevochten studentes, of schrijfsters van zachte poëzie, een jonge arts-opleiding, een tangolarares, zangeressen van bluesbandjes en zelfs eens een Nieuw-Zeelandse die in Milaan de Etruskische architectuur bestudeerde. Hun verhouding duurde precies zo lang als het toernooi dat hij in die stad speelde, maar was diep en intens. En zeker tot mislukken gedoemd, zeiden ze bij het afscheid tegen elkaar.

Jagers huidige vriendin was eigenlijk de ‘normaalste’ van het hele stel. Ze stond met beide benen op de grond, kon snel en goed relativeren en scherpe humor was haar beste wapen. Ze woonden sinds kort samen in een aangename, veel te ruime, knetterdure flat aan het IJ in Amsterdam. Zij werkte als marketingdirecteur voor de Amsterdam Orange. Als dochter van de eigenaar van de club had ze er weliswaar een makkelijke entree gehad, maar ook dochters van eigenaren van basketbalclubs kunnen goed zijn in hun werk.

In de lift, dezelfde die de vrouw even eerder had genomen, probeerde Jager de geur van haar parfum of bodylotion op te

snuiven. Waarom vond hij haar interessant? Was het een typisch gevalletje POG, Plotseling Opkomende Geilheid? Waarom voelde hij zich tot haar aangetrokken en wat wist hij nou helemaal van haar? Ze hadden korte zinnnetjes gesproken en allebei hun ogen het grote werk laten doen.

Op zijn kamer keek hij in de vroege avond een halfuur-tje naar wat NHL-ijshockeysamenvattingen op tv. Hij at zijn simpele sla-en-spaghetti-met-ragoutmaaltijd, dronk daarna nog een fles water leeg en ging naar bed. De zaterdagwedstrijd stond gepland om twee uur 's middags. Dat betekende dat er in de ochtend geen shoot-around zou zijn en dat hij om elf uur in de hal van het hotel moest zijn. Uitgeslapen en al, 'wedstrijdklaar'. Ze konden best winnen van de Finse ploeg, en in dat geval zou Amsterdam klimmen op de play-off-ladder.

Vanuit z'n bed pakte hij zijn telefoon en tikte het nummer in van Brooke, zijn vriendin.

Hij hoorde haar vrolijke stem, die hem via een opname zei dat ze met vriendinnen in restaurant Freud in Amsterdam aan het eten was en dat als hij haar echt iets leuks wilde vertellen of als hij Freud acuut nodig had, hij maar een sms moest terugsturen. Ze sloot de ingesproken boodschap af met 'Love you' en een lach.

'Bitch,' grijnsde Jager zacht. Binnen vijf minuten sliep hij in. Een klein uurtje later werd hij wakker gebeld door John Boonstra. 'Yo, Frank! We zijn hier met een man of vijf in een waanzinnige tent. Het sterft er van de lekkere meiden die actie willen. Vrijdagavond is hier stieravond. Neem een taxi en kom snel, je weet niet wat je ziet!'

Jager antwoordde korzelig dat hij sliep en dat hij bedankte voor de eer. 'Fijn dat je aan me denkt en scoor wat moois,' zei hij droog. En meteen daar achteraan: 'Hoe was je pizza?'